

ریبهری پینجهم – وانهی سی یهم

نوئژ	۱

نوئژ بکه و کۆمهلهکەت تەر خان بکه بو پرۆگرامهکانی ئەم راهێنانە
بونیدانی کلیسای مەسیح .

بەشداریکردن { ۲۰ خولەك } ئینجیلی مەرقۆس	۲

بە نۆره بەشداری بکهن و (برواننه پەر او ی تیبینییهکانتان) ئەوهی له
خەلوەنتان لهگەڵ خودا فیری بوون لهبارەهی ئەو بەشەهی که دیاری کراوه
بۆتان (مەرقۆس ۸ : ۱-۱۱ : ۹) .

لهبەرکردن (۵ خولەك) خوشەویستی : مەرقۆس ۱۲ : ۳۰-۳۱	۳

بە شیوهی گروپی دوانهیی (دوو باوەردار پیکهوه) پینداچونهوه بکهن :
خوشەویستی مەرقۆس ۱۲ : ۳۰-۳۱ .

فیرکردن (۸۵ خولەك) ههینی مهزن : یادی مردنی عیسا مەسیح	۴

پیشهکی : رۆژی ههینی مهزن ئەو جهژنهیه بو باوەرداران مەسیح
که تیایدا یادی مردنی عیسا مەسیح دهکەینهوه . وه ئەوه فیر دهبین که
کتیپی پیروژ دهیلت لهبارەهی مردنی عیسا مەسیح له بری گوناهاهی
جیهان . وه ئەوهش دهبین که چون پهیمانی کۆن پینیبینی مردنی
عیسا کردوه . ههروهها ئەوهش دهبین کاتی عیسا مرد لهسەر خاچ
چی روویدا . وه ئەوهش فیر دهبین که بو چی مردنی عیسا لهسەر خاچ
زۆر گرنگه بو ئیمه .

له رۆژمیری جولهکهدا ، سهرهتای رۆژی ههینی به خۆرئاو ابوونی رۆژی پینج شههمه دهست پیدهکات ، وه کۆتایی پیدیت به خۆر ههلاتتی رۆژی ههینی . هه چهنده ههندی کەس ئەم ههینی یه به "ههینی پهزاره" ناودهبن ، بهلام به لای ئیمهوه "ههینی مهزنه" چونکه تیایدا رزگاریمان دهستکوت به هوی مردنی عیسا له بری ئیمه ئهوه باشترین شته که رویداوه بۆمان ! لهگهڵ ئهوهی ئەم ههینی یه زۆر ماتهمدار بوو بۆ قوتابیهکان ، بهلام بوه رۆژی خوشی و شادی دواي ههستانهوهی عیساي مهسیح له نیو مردوان . مردنی عیساي مهسیح نیوهی یهکهمی گرنگترین روداو بوو له ههموو میژووی مرۆفایهتیدا: مردن و ههستانهوهی عیساي مهسیح !

بهم شیوهیه ، ههچ روداوێک نیه له میژوودا، نه کتیهکان ، نه گوچارو رۆژنامهو ئیستگهو تهلهفزیۆن و دهزگاکانی راگهیاندنی دیکه مهزنتر و گرنگ تر بیت له مردن و ههستانهوهی عیساي مهسیح !

(أ) پیشبینیهکان لهبارهی مردنی عیساي مهسیح

۱- بهشی ۲۱ له سیپارهی ژماره وینهیهکی شیکاریه له پهیمانی کۆن لهبارهی مردنی عیساي مهسیحهوه

(أ) ژماره ۲۱: ۴- ۹ بخوینهوه .

سیپارهی ژماره له پهیمانی کۆندا دهخوینینهوه لهبارهی روداوێکهوه دهوێ که پیش سالی ۱۴۰۰ پ.ز رویداوه. گهلی ئیسرائیل یاخی بوون له خوداو له موسای پیغمبهر به هوی ئهوه نارمهحتی و تهنگوچه لهمانهی توشی هاتبوون ، وه به هوی ئهوه خۆراکهی که له بیاباندا دهیانخوارد. خودا گوئیستی یاخی بوونهکیان بوو وه ههلوئیستی دلایانی دهبینی لهبره مابه خوی و موسا ئهوه بوو سزای دان بهوهی ماری ژهراوی بۆ ناردن و زۆرینهیان مردن . دواي ئهوهی موسا له خودا پارایهوه بۆیان ، خودا وهند فهرمانی کرد به موسا که ماریکی مس دروست بکات و به ستونیکی بالآوه بهرزی بکاتهوه تاکو ههموان بیبینن . بۆئهوهی ههه کامیکیان مار پیوهیدا و پروانیه ماره مسهکه بژی . بهلام ئهوهی مار پیوهیداو بهلێنی خودای رهتکردهوه و بهچاوی باوهر هوه نه پروانیه ماره مسهکه ئهوه دهمریت. بهم شیوهیه ، تنهها

مهرجی و خودا بۆ گوناھباران بۆ ئهوهی بژین ئهوه بوو که باوهر به وشهکهی بکهن و گویرایهلی بن .

(ب) یوحنا ۳: ۱۴ - ۱۹ بخوینهوه.

له پهیمانی نوی دا ، عیسا ئهم وینه و هیمایهی روناکردهوه . ئهو ماره مسهی بهرز کرایهوه وهک هیمایههک ئاماژه به عیساى مهسیح دهکات که لهسهر خاچ بهرز کرایهوه . به مردنی عیساى مهسیح لهسهر خاچ ئهم هیمایه هاتهدی . وه ههر یهکێک باوهر به عیساى مهسیح بهینى لهناو ناچیت بهلکو ژیاى ههتا ههتایى دهبیت !

۲- ئیشایا ۵۲: ۱۳ - ۵۳: ۱۲ پیشبینهکی گرنکه له پهیمانی کوندا لهبارهی مردنی عیساى مهسیح .

بروانه ریبهری پینجهم ، پاشکوی یهکهم .

۳- پیشبینهکانی تر له پهیمانی کوندا لهبارهی مردنی عیساى مهسیح .

(أ) زهکریا ۱۲: ۱۰ بخوینهوه .

ئهم پیشبینه میژوهکهی دهگهریتهوه بۆ سالی ۵۲۰ پ.ز لهبارهی ئهو نرخهی که یههوزا له بهرامبهر ناپاکیهکهی دژ به عیسا وهریگرت ، وه یههوزا چی لیکرد ، وه له کۆتاییدا چۆن بهکاریان هینا (مهتا ۲۶: ۱۴ - ۱۶؛ ۲۷: ۳ - ۱۰) .

(ب) زهکریا ۱۲: ۱۰ بخوینهوه.

ئهم پیشبینه لهبارهی سهربازیکهوهیه که ږم دهکات به لاکهلهی عیسادا . یوحنا ئهمهی ههموو بینیه (یوحنا ۱۹: ۳۴ - ۳۷) .

(ج) زهبور ۶۹: ۲۰ - ۲۱ بخوینهوه.

میژوی ئەم پیشبینیه دهگهریتتهوه بۆ سالی ۱۰۰۰ پ.ز ، باس له ئازاره زۆرهکانی عیسا دهکات لهسەر خاچ. وه باس لهوه دهکات که دواتر کۆمهڵی خهڵکی خراپهکار له خاچی دهمهن (زهبور ۲۲: ۱۶؛ یوحنا ۱۹: ۱۶- ۱۸). پاشان جلو بهرگهکهی دابهش دهکهن به تیروپشک (زهبور ۲۲: ۱۸؛ یوحنا ۱۹: ۲۳- ۲۴). وه خراپهکاران توانج و خراپه سوکایهتی و گالتهی پیدهکهن (۲۲: ۶- ۷؛ مهتا ۲۷: ۳۹- ۴۴). وه عیسا ههست به تینویهتیکی زۆر دهکات (زهبور ۲۲: ۱۵؛ یوحنا ۱۹: ۲۸). وه عیسا له رادهبهر دهناڵینی ئازار دهچێژی به هۆی ئهوهی باوک وازی لیهیناوه (زهبور ۲۲: ۱؛ ۲۷: ۴۶).

(د) زهبور ۳۱: ۵ بخوینهوه .

ئهم پیشبینیه لهبارهی کۆتا وشهکانی عیساوهیه لهسەر خاچ (لوقا ۲۳: ۴۶).

(ه) زهبور ۴۰: ۶- ۸ بخوینهوه.

ئهم پیشبینیه لهبارهی قوربانی لاشهی پیشکەشکراوی عیساى مهسیحهوهیه که بوه جیگرهوهی ههموو قوربانیه ئازمهیهکان و باوهرداران پیروژ دهبن پێی (عیبرانیهکان ۱۰: ۵- ۱۰).

(ب) روداوهکانی دهووبهر له کاتی مردنی عیساى مهسیحدا

۱- پیشبینیهکان له پهیمانی نوێ لهبارهی مردنی عیساى مهسیح .

مهرقوس ۸: ۳۱؛ ۹: ۳۱؛ ۱۰: ۳۳- ۳۴ بخوینهوه.

عیساى مهسیح له پیش مردنیدا لانی کهم سێ جار پیشبینی کرد که ئهو دهمری و دواتر ههڵدهستیتتهوه له نیو مردوان . وه زۆر به وردهکاریهوه پیشبینی کردوه چی بهسەر دیت ، وه کین ئهوانهی ههڵدهستن به ئهنجامدانی روداوهکه ، ههروهها کات و شوینی روودانی ، وه یهکیکیان نایاکی لهگهڵ دهکات و لهگهڵ رابههره ئاینیهکانی جولهکه له ئورشالیم

ریکدهکھوئی و دەیدات بە دەستەوہ . وە ئەوانە ڕەتی دەکەنەوہ و دان نانین بەوہدا کہ ئەو مەسیا بێت . وە تۆمەتباری دەکەن و بریاری مردنی دەدەن ، وە ڕادەستی ڕۆمە ناجولەکەکانی دەکەن . وە ناجولەکەکان سوکایەتی و گالتەیی پێ دەکەن ، وە تھی تێ دەگرن ، وە بەرقامچی دەدەن، وە لە کۆتاییدا دەیکوژن . وە دوای سێ ڕۆژ، هەڵدەستیتەوہ لە مردن ! هەر وەھا عیسا پیشبینی کرد هەموو ئەو ڕوداوانە دەبێت ڕوو بدن چونکە بەشیکە لە پلانی جاویدانەیی خودا ، وە لەبەر ئەوەی پەیمانی کۆن پیشبینی کردوہ ، وە تاقە ڕیگەییە بۆ کەفارەتی گوناھە !

هەموو ئەم پیشبینیانە لەبارەیی مردنی عیسا و هەستانەوہی هاتەدی وەک چۆن عیسا پیشبینی کرد بۆ خۆی وە هەر وەک چۆن لە پەیمانی کۆنیشدا هاتبوون . هیچ پیغمبەرێک هاشیوہی عیسا نیە ! هەر وەھا هیچ پیغمبەرێکی دیکە بەم جۆرە بەوردەکاریەوہ پیشبینی نەکردوہ ! بەم شیوہیە ، عیسا لە خاچدرا و لەنیو مردوان هەستایەوہ بە راستی . وە هیچ پیغمبەرێکی راستەقینەوہ هیچ پیغمبەرێکی ساختە لە میژوی مرقایەتیدا لە مردن هەڵنەستاوہتەوہ ! بە درێزایی میژوو هەموو پیغمبەران دوای ژیانیان و مردن و تا ئیستا لەگۆرەکانیانان . بەلام عیسا مەسیح تاقە مرقاییکە کہ هەستایەوہ لە نیوان مردوان و تا ئیستاش زیندوہ ! ئەم راستیەش بەلگەییەکی تەواوہ ، کہ عیسا مەسیح مەزنترە لە پیغمبەر بە مسۆگەری . بە دلنیایەوہ مەسیح تەنھا پیغمبەر نیە بەلکو زۆر زۆر لەوہ زیاترە !

٢- نایاکی کردن لە عیسا و دەستگیرکردنی و دادگایی کردنی .

لە چوار ئینجیلەکەدا دەبینین کہ چۆن یەھوزا نایاکی دەکات لە عیسا بەرامبەر بە سی پارچە زیو . وە دوای نوێژکردنی لە باخی جەسیمانی ، پاسەوانەکانی پەرستگا هەڵدەستن بە دەستگیرکردنی .

(أ) سێ دادگایی کردنی لەلایەن جولەکەوہ .

یوحنا ۱۸ : ۱۲ - ۱۴ ، ۱۹ - ۲۴ ؛ مهتا ۲۶ : ۵۷ - ۶۸ ؛ لوقا ۲۲ : ۶۶ - ۷۱
بخوینهوه .

له نیوان نیوه شهو و چند کاتریریکی سهرلهبهیانی روژی ههینی دا ،
عیسا دادگایی کرا لهبهردهم حهنان ئهوهی خهزوری قهیافا بوو . پاشان
دادگایی کرا لهبهردهم قهیافا ئهوهی سهروکی کاهینهکان بوو لهو سالهدا .
وه دواتر ههموو رابهرا نی جولهکه کو بوونهوه له سهنهدرین و دادگایی
عیسایان کرد .

(ب) سنی دادگایی کردنی لهبهردهم ناجولهکهکان .

لوقا ۲۳ : ۱ - ۲۵ ؛ یوحنا ۱۸ : ۲۸ - ۴۰ بخوینهوه .

سهرلهبهیانی روژی ههینی ، عیسا لهبهردهم پیلاتوس ئهوهی دهسهلاتداری
یههودیا بوو دادگایی کرا . پاشان لهبهردهم هیروؤوسی پاشا که دهسهلاتداری
جهلیل بوو دادگایی کرا . وه دواتر ، پیلاتوس جاریکی تر ههستا به
دادگایی کردنی .

بهم شیوهیه ، عیسا دادگایی کراو جولهکهو ناجولهکه رهتیا کردهوه . وه
تۆمهتباریان کردو به دهستی رابهره ئاینیهکانی جولهکهو دهسهلاتداره
مهدهنیهکانی جیهان کوژرا . لهگهڵ ئهوهشدا ، بیگومان بیتاوان بوو!

۳- لهخاجدانی عیسا .

لوقا ۲۳ : ۲۶ - ۵۶ ؛ یوحنا ۱۹ : ۱۶ - ۴۲ بخوینهوه .

له دهوروبهری کاترمیر نۆی بهیانی روژی ههینی ریکهوتی ۱۵ ی
ئهریل ، عیسا له خاچدرا له شوینیک پینی دهوتری " شوینی کاسهسهر"
سهربازهکان دهستی و پنیهکانیان به بزمار نی ئاسنینی دریژ بزمارکوت
کرد لهسهر خاچی تهختهدار پاشان خاچهکهیان بهرزکردهوه بهشی
خوارهوهی خاچهکهیان خسته نیو چالهوه بو ئهوهی خاچهکه جیگیر بیت به
تهواوی له شوینی خویدا . (زهبور ۲۲ : ۱۶ ؛ لوقا ۲۴ : ۳۹ - ۴۰ ؛ یوحنا
۲۰ : ۲۵) ئازارهکانی به هوی داکوتینی بزمارهکان به دهست و پییهوه
ههروهها بهرزکردنهوهی خاچهکهو ههلواسینی لهسهر خاچهکه بو ماوهی

چەندىن كاتزمير ھەموو ئەمانە ئازار بەخش بوون و ناخۆشتىن و ئەوپەرى ئازار بوون . لەخاچدان ئەو كات بە ناخۆشتىن شىوازى سىدارە ناودەبرا . چونكە ئازار و شەكەت بوونى دەبونە ھۆكار بۆ مردنى لەسەر خۆى كەسەكە . وە نەرىتى رۆمەكان و ابوو ئەو كەسەى لەخاچدەدرا لەسەر تابلۆيەك تاوانەكەيان دەنوسى و بە بزمار بە بەشى ھەرە سەر ھوھى خاچەكەياندا دەكوتا . وە چونكە پىلاتوس ھىچ تاوان و خراپەيەكى نەدۆزىھو ، نوسى : عيساى مەسىحى ناسىرى پاشاى جولەكە . ئىنجا سەربازەكان تىروپشكىيان كرد بۆ دابەشكردنى جلو بەرگى عيسا . وە ئەو جولەكانەى بەویدا تىپەر دەبوون گالتەو سو كايەتيان بە عيسا دەكردو ئالنگار بيان دەكرد بەوھى لە خاچەكە بىتە خوار ھوھو خۆى رزگار بكات . دوو دز لەویدا لەگەل عيسا لەخاچدرا بوون : يەكەمیان لای دەستە راستى و دوو ھەمیان لای دەستە چەپى . ھەر لەسەر خاچ ، عيسا لەو دوانە خۆش بوو . لە كاژىرى ۱۲ى نيوەرۆ تا سى ى دوا نيوەرۆ ، تارىكى بالى كيشا بەسەر زەویدا . لە كۆتاييدا عيسا گيانە مرقانەكەى سپارد و داپە دەست باوكى ئاسمانى . وە كاتى عيسا مرد ، پەردەى پەرسنگا شەق بوو لە سەر ھوھو بۆ خوار ھوھو وەك ئاماژەيەك بۆ مردنى عيسا و چىدى پتويست نەبوونى پەرسنگاكان و قوربانى پيشكەشكردن كە ھىچ لانەو شونىنىكى ئايىنى و ئاھەنگ و جەژن ناتوانى خەلكى لە گوناھەكانيان رزگار بكات ! (مەتا ۲۷ : ۵۱) .

4- پەرحەكردارى جياواز بەرامبەر مردنى عيسا .

پيشەكى : زۆرىك لە خەلكى لە روداوەكانى دەرو بەرى مردنى عيساى مەسىح لە رۆژى ھەينى ئەوكات بەشداريان كرد . ئەو خەلكانەى لە چوار دەورى خاچ وەستابوون چەندىن لايەنى جياواز بوون . ھەر لايەنىك پەرحەكردارى جياوازی ھەبوو سەبارەت بە مردنى عيسا .

ئاشكرای بگە و ، وتويزى لەبارەو بەگە : بەدەنگەو ھاتنى لايەنە جياوازمەكانى خەلكى چۆن بوو سەبارەت بە مردنى عيسا ؟

تیبينەكان :

یههوزا خۆی به قوتابی عیسا دهردهخست ، بهلام ناپاکی لیکرد. دواى ئهوه
یههوزا پهشیمان بوو له ناپاکیهکهی، بهلام تۆبهی نهکرد (بروانه ۲
کۆرنسۆس ۷: ۱۰ - ۱۱). سی پارچه زیوهکهی گهراندوهو خۆی خنکان (
مهتا ۲۷: ۳ - ۵؛ عیبرانیهکان ۶: ۵ - ۶).

یهترۆس هاتهوه یادی که ئامادهبوو له پیناوی عیسا بمرئ ، بهلام سی جار
نکۆلی لیکرد (یوحنا ۱۳: ۳۶ - ۳۸؛ ۱۸: ۱۵ - ۱۸ ، ۲۵ - ۲۷).

یوحنا له ترسا ههلات ، بهلام خوشهویستییهکهی بۆ پالنریک بوو ،
ئهوهبوو له دوورهوه دواى عیسا کهوت (مهتا ۲۶: ۵۶؛ یوحنا ۱۸: ۱۵)

حنان (یهکهمین کەس بوو که عیساى دادگایی کرد) دادگاییهک بى ئهوهی
گۆی له شایهته راستگۆکان بگیری تیایدا ، ههرچهنده گۆیگرتن له
شایهتهکان مهرج و داواکاریهکی تهوراته له پهیمانی کۆندا . بهمهش
دهرکهوت که حنان دوور بوو له راستی و به فیل و درۆ عیساى تۆمهتبار
کرد نهک و هکو شوینکهوتهی راستی. بهلام عیسا رهتی کردهوه دژ به خۆی
شایهتی بدات. ههروهک ووتی من به ئاشکرا بۆ جیهان دوام و به
خوشحالیهوه پیشوازیم کرد لهوانهی گۆیبیستی فیرکردنهکانم بوون .
ئهمهش تهواو پینچهوانهی پلانه نهینیه گلاوهکهی سهنهدرین ی جولهکه
بوو (یوحنا ۱۸: ۱۲ - ۱۴ ، ۱۹ - ۲۴)!

قهیافا (دوهم کەس بوو که عیساى دادگایی کرد) دادگاییهکی ساخته و پهلهو
خیرا بوو ههروهها به ئاماده بوونی چهند شایهتییکی ساخته . قهیافا وا خۆی
دهرخست که دادوهریکی دادپهروهه ، بهلام ئهنجامی دادگاییهکه پیشتر
برپاری لهسهه درابوو ! سهروک کاهینهکان و فهریسیهکان پیشتر
برپاریان دابوو به لهسیدارهانی عیسا ! بهلام بۆئهوهی دلنیا بن بهتهواوی
له کوشتنی، دهبوو ئهنجومهنی جولهکه یهکهمجار دادگایی بکات (مهتا
۱۲: ۱۴؛ لوقا ۲۲: ۲؛ یوحنا ۱۱: ۴۹ - ۵۳ ، ۵۷؛ ۱۸: ۱۴؛ مهتا ۲۶:
۵۷ - ۶۸).

سەنھەدرین ی جولەکە پیکھاتبوو لە سەرانی سیاسی و ئایینی گەل لایەنی سێ یەم بوو کە عیساى دادگایی کرد . بەلام دادگاییەکی خێراو بەپەڵەو ساختە . ئەندامەکانی سەنھەدرینی جولەکە ئیرەبیان دەبرد بە عیسا بە ھۆی ئەو کاریگەریە مەزنەیی ھەیبوو لەسەر خەلکەکە . لەو دادگاییە فەرمیەدا ، ئەندامانی سەنھەدرین رەزامەندیان نیشاندا بە تێپەراندنی بریارە پلانگێریە نەینێکەیان (مەتا ۱۲ : ۱۴) . لەسەر و ئەمانەو ، کەوتنە گەمە کردن بە ھۆکارە راستیەکانی لەسێدارەدانی عیسا لەرێگەیی تۆمەتبارکردنی ساختەو لەبەردەم پیلاتۆس گواہی گەلی وروژاندوہ لە رووی سیاسیەوہ (لوقا ۲۲ : ۶۶ - ۷۱ ؛ ۲۳ : ۱ - ۲ ؛ مەتا ۲۷ : ۱۸) .

پیلاتۆس (چوارەم کەس بوو کە عیساى دادگایی کرد) دادگاییەکی ستەمکارانەیی دیکە . لەگەڵ ئەوہی دنیابوو لە بێتاوانی عیسا ، بەلام رادەستی خاچی کرد . ئەوہی پیلاتۆسی ھاندا بو ئەم ستەمە خۆپەرستی بوو چونکە دەترسا پەلو پۆستەکەیی لەدەست بدات (مەتا ۲۷ : ۱۱ - ۲۶ ؛ یوحنا ۱۸ : ۱۸ - ۲۸ - ۱۹ : ۱۶) .

ھێرۆدسی یاشا (پینجەم کەس بوو کە عیساى دادگایی کرد) ویستی بو کات بەسەربردنی خۆی بەکاری بەینیی . چاوەروانی ئەوہی دەکرد عیسا ھەندئ کاری پەرچو بکات لەبەرچاویدا . بەلام کاتئ عیسا بە بێدەنگی مایەوہ ، بەھەمان شیوہی پیلاتۆس سەر بازەکانی ھێرۆدس کەوتنە سوکایەتی و گالنتەجاری پیکردنی (لوقا ۲۳ : ۵ - ۱۲) .

ژنانی ئۆرشالیم . ھەندئ ژنی ئۆرشالیم دوای کەوتیبوون دەگریان و ھاوسۆز بوون بووی . بەزەبیان پیندا دەھاتەوہ بی ئەوہی ئاگیان لە دۆخی پەرشانی خۆیان بێت . ھەر وەھا ئەوان بی ئاگا بوون لە چارەنوس و نایندەیی عیسا کە مسۆگەر بوو ، وە بی ئاگا بوون لەوہی ئەگەر تۆبە نەکەن ئەوا چارەنوس و نایندەیی خۆیان و مندالەکانیان مسۆگەر نیە لە داھاتودا ، دانیشتوانی ئۆرشالیم پیکھاتبووون لە بی باوەران . بەلام خودا چاوپۆشی ناکات لە گوناھەو یاخی بوون . لەبەر ئەوہ ئەگەر گەلی ئیسرائیل تۆبە نەکەن ئەوا سزایان دەدات (لوقا ۲۳ : ۲۷ - ۳۱) .

سهر بازهكان نهوانهه عيسايان لهخاچدا فهرمانيان جيپهجي دهکرد وه بهلايانهوه وا بوو تنها ههآدهستن بهكاري خويان . بهلام سنوري بهر پرسياريتي خويان بهزاند بهوهه كهوتته سوکايهتي كردن و خراب مامهله كردن بهرامبهر به عيسا (مهتا ۲۷ : ۲۷ - ۳۱).

خهلکي جولهکه به گشتي زياتر خراپهيان نهجامدا بهرامبهر به عيسا (مهتا ۲۷ : ۳۹).

يهکيک له دزهكان خراپهه کرد بهرامبهر عيسا ، بهلام دزهکهه تر داني نا به گوناوهکهيدا و داواي له عيسا کرد پيشوازي ليکات (لوقا ۲۳ : ۳۹ - ۴۳).

سهر يهلي رومهكان له يهکه مينهكان بوو داني نا بهوهدا که عيسا کوري خودايه (مهتا ۲۷ : ۵۴).

يوسف و نيقوديموس به نهيني شوينکهوتهه عيساي مهسيح بوون . نيستا به ناشکرا خزمهتي دهکن و لاشهيان له خاچهکه هينايه خوار هوهو ناشتيان (يوحننا ۱۹ : ۳۸ - ۴۲).

وه نهمرؤ ، ههر کهسي له جيهاندا لهبردهم خاچي عيساي مهسيح بوهستي . نهوا عيسا مرد بو کهفارهتي گوناوهکان و ليخوشبوون بو ههر يهکيک باوهري پي بهيني . وه خودا داوا دهکات له ههموو کهسي وه لامي پهيامي رزگاري بداتهوه . من و تو ههروهه لهبردهم خاچي عيساي مهسيح دههستين و وه لامت چي يه بو عيساو مردني لهسهر خاچ ؟ نايارادهکهه ، يان دواي عيسا دهکهويت ؟ يان خوت به راستودروست و بيگهر د دردهخهيت ؟ ياخود دان دهني به گوناوهکانتدا ؟ وه نايار خوت گيل دهکهيت و دهلي نازانيت ، يان پهه دهبهيت به هوکاري مردني عيسا لهسهر خاچ ؟ وه نايار بهردهوام دهبيت له چهوسانهوهه عيساي مهسيح و باوهرداراني يان دهگوري و دهست دهکهيت به خزمهتکردني به خوشهويستي ؟ وه نايار رهتي دهکهيتهوه يان پيشوازي لي دهکهيت به باوهروهه ؟

وه لامت چي يه بو عيساي مهسيح ؟

(ج) گرنگی مردنی عیسای مہسیح له پیناوماندا

۱- عیسای مہسیح مرد بۆ کہفارتی گوناہہکانمان .

رؤما ۳: ۲۳- ۲۵ ؛ ۸: ۷- ۱۰ ؛ یوحنا ۶: ۳۵- ۴۴ بخوینہوہ .

ھۆکاری یهکهمی مردنی عیسا له پیناوماندا بۆ کہفارتی گوناہہکانمانہ . راستودروستی کردین لهبہردہم خوداو ناشتی کردینہوہ لهگہلیدا . له دۆخی سروشتیدا هیچ مرؤفتیک ناتوانی رزامہندی خودا بہدہست بہینی و ہ ملکہچی نابئی و ہ نایہت بۆلای . لهگہل ئہوہی ھہموو خہلکی له دۆخیکدان پەرشانن ، خودا ریگیایہکی فہراہم کرد بۆ رزگاری له ریگیہی عیسای مہسیحہوہ و ہک قوربانیک بۆ کہفارت . عیسای مہسیح مرد و کریی گوناہہکانمانی دایہوہ ؛ واتہ ئہو بوہ کہفارتی گوناہہکانمان و راستودروستی کردین . ھہروہا عیسای مہسیح سزای گوناہہکانمانی لابرد ؛ واتہ تورہیی خودای راستودروست و پیروزی لابرد کہ بہہوی گوناہہکانمانہوہ بوو ، و ہ ناشتی کردینہوہ لهگہل خودا .

۲- عیسای مہسیح مرد بۆ کرینہوہمان له نہفرتی شہریعت (تہورات) .

دەرچون ۲۰: ۱- ۲ ؛ گہلاتیہ ۲: ۲۱ ؛ ۳: ۱۰- ۲۹ بخوینہوہ .

ھۆکاری دوہمی مردنی عیسا له پیناوماندا بۆ کرینہوہمانہ له نہفرتی شہریعت (تہورات) . ئہو نازادی کردین له ھہموو شہریعتیک ئیدی هیچ شہریعت و ریسیایہک پیویست نیہ تہنہا ئہو ریگیہ بۆ رزگاریمان . له پہیمانی کوندا ، شہریعت هیچ کاتی بۆ رزگار بوونی مرؤف نہبوہ . خودا شہریعت (تہوراتی) دا بہ گہلہکھی دواي ئہوہی رزگاری کردن (له کویلیاہتی لهخاکی میسر) . شہریعتی پەرسنتش یاخود راسپاردهی ئہرکہکان خہلکی فیر دہکات له چۆنیہتی نزیک بوونہوہ له خودا له کاتی پەرسنتدا . ئہو شہریعتہ سنبہریک بوو بۆ راستیہک کہ دواي خوی دہہات ئہویش کہسایہتی عیسای مہسیح بوو (کۆلوسی ۲: ۱۷ ؛ عیبرانیہکان ۱۰: ۱) . ئہوہش کہ پەیوہندی ھہبوو بہ شہریعتی ئاکارورہوشتہوہ (دہ

راسپاردهكه (خهلكى فير دهكرد به چى شيوهيهك بژين بهو پييهى گهلى خوداى رزگارين (دهرچون ۲۰ : ۱ - ۲). ئەمەش پهيمانى نوئ پشتراستى دهكاتوه (مهتا ۲۲ : ۳۶ - ۴۰).

بهلام رابره ئاينيهكانى جولكه له دواييدا مهبهستى تهوراتيان گورى بهوى كرديانه هوكارنيك بو رزگارى (پروانه كردار ۱۵ : ۱). لهو كاتهوه " ئەهلى كتاب " مهبهست له (جولكهو مهبهستى) يه ههول دهن خويان رزگار بكن به لهبر كردنى شهريعت (تهورات) . بهلام كتيبي پيروژ هوشارى دهوات و دهفرموى : " ههموو ئهوانه پشست به كردارى شهريعت دههستن ، له ژير نهفرهت دان ، چونكه نوسراوه : ههركهسيك له ههموو سپارهكانى تهورات نهچهسپيت بو پهيرهو كردن ، نهفرهت ليكراوه . ئاشكرايه له بهرامبهر خودا كەس به شهريعت بيتاوان ناكريت ، چونكه ئەهوى راستودروسته به باوهر دهژى " . (گهلاتيه ۳ : ۱۰ - ۱۱). بهم شيوهيه ، عيساي مهبهست له نهفرهتى شهريعت نييمه كرىهوه بهوى خوى بوه نهفرهت له پيناوماندا چونكه نوسراوه " ههركهسيك لهسهردار ههلبواسريت نهفرهت ليكراوه " (گهلاتيه ۳ : ۱۳). بهمەش نييمه رزگارمان بوو له نهفرهتى شهريعت ئيدى نييمه له ژير سايهى تهوراتدا نين بهلكو " له ژير سايهى نييمهت " (روما ۶ : ۱۴).

۳- عيساي مهبهست مرد تاكو دوژمنايهتى نيوان باوهردارى جولكهو ناجولهكه لهناو بهريت .

مهتا ۵ : ۱۷ ؛ ئەهفسوس ۲ : ۱۳ - ۱۸ ؛ كۆلوسى ۲ : ۱۴ بخوينهوه .

هوكارى سئ يهemy مردنى عيسا له پيناوماندا پوچهلكردنهوهو لهناوبردنى دوژمنايهتى نيوان باوهردارى جولكهو ناجولهكهيه . واى كرد ههموو باوهرداران له ههموو پيكهاتهو نهتهوهكانى سهردهوى بينه يهك گهلى خودا ! پيش ماوهيهكى دورودريژ له دهركهوتتى گهلى ئيسرائيل وهك نهتهوه ، خودا بهلئىنى دا ههموو نهتهوهكانى جيهان پيروژ بكات و بهرکهتدار بكات له ريگهى ، نهوى ئيبراهيمهوه ؛ واته له ريگهى

(مەسییا) دەستتیشانکر او هوه که دیت (پهیدا بوون ۲۲: ۱۸). به لام تا کو کاتی هاتنی یه که می مهسیا ، شهر یعت پهر ژینیکی ناوبر بوو له نیوان نهتهوهی ئیسرائیل و نهتهوهکانی دیکه . نهو شتهی که بوه پهر ژینی سهرهکی له نیوان نهوهی ئیسرائیل نهتهوهکانی تر شهر یعتی پهرستش یاخود راسپاردهی ئهر که کان بوو ، ههموو نهوانهی که په یوه ست بوون به که سایه تیه پیروژهکان و شوینه پیروژهکان و کاته پیروژهکان و کاره پیروژهکان و هک سیسته میکی ئایینی. خواستی تاییهتی خودا بو نهوهی ئیسرائیل نهوه نهبوو ههموو نهتهوهکان بگوری بو نهتهوهکانی ژیر سایهی شهر یعت (تهورات) ، به لکو بو ناردنی رزگار کار بوو . وه کاتی رزگار کار عیسای مهسیح هات ، ههموو داخواریهکانی شهر یعتی له ریگهی ژیان و مردنیهوه تهواو کرد (مهتا ۵: ۱۷). له بهر نهوه ، عیسا شهر یعتی پهرستش (تهوراتی تاییهت به ئهر که کان) ی پوچه لکردهوه نهوهی و هک ئامرازیک بوو بو نزیکبوونهوه له خودا و پهرستنی (ئهفەسۆس ۲: ۱۵؛ کۆلۆسی ۲: ۱۴) . ههروهها شهر یعتی مهدهنی بو نهوهی ئیسرائیل گوری به فیرکردنهکانی لهبارهی شانشینى خوداوه . وه مردنی عیسای مهسیح نهو پهرژین و دوژمنایهتیهی نیوان جولهکهو نهتهوهکانی لا برد و باوهردارانی جولهکهو ناجولهکهی ئاشت کردهوه له گهل خوداو له گهل یه کتر. ههروهها باوهردارانی جولهکهو ناجولهکهی کرد به یهک میگهل (یوحنا ۱۰: ۱۶)، وه یهک گهلی خودا (۱ پترۆس ۲: ۴ - ۱۰)، وه یهک مروقی نوئی (ئهفەسۆس ۲: ۱۵ - ۱۶)، وه یهک کلئیسای (ئهفەسۆس ۲: ۱۹ - ۲۲)، وه یهک شانشینى خودا (مهتا ۲۱: ۴۲ - ۴۴)!

۴ - عیسای مهسیح مرد تا کو ژیانیکی ئامانجدار بیهخشی.

۲ کۆرنسۆس ۵: ۱۵؛ فیلیپی ۲: ۱ - ۸ بخوینهوه .

هۆکاری چوارهمی مردنی عیسای مهسیح له پیناوماندا نهوهیه ئامانجیکی دیکه مان بداتی له ژیاندا . ئیتر ئیمه ناژین بو خودی خو مان ، به لکو بو خوداو خزمهتکردنی خه لکی تر ده ژین دوور له خو پهرستی .

۵- عيسای مهسيح مرد تاكو ههموو ترسيك فریداته دهرهوه .

عيرانيهكان ۲: ۱۴-۱۵؛ رۆما ۸: ۳۱-۳۹ بخوينهوه.

هۆكاری پینجهمی مردنی عيسای مهسيح له پیناوماندا ئهوهیه كه ههموو ترسيك لابهري و دنیایی رزگاری ههتا هتا ییمان پی بیهخشی ههچهنده بارودوخیشمان سهخت بیته. چونكه خودا لهگهلمانه ! عيسای مهسيح مرد تاكو ههموو ئهوه ترسانهه له دلماندايه له مرۆف ، له بارودوخ ، له شهیتان ، له مردن ، لابهري و بسریتهوه.

۵	نویژ (۸ خولهك) نوژیك رهنگدانهوهی وشهكانی خودا بیته

به نوره نویژ بکهن ، نوژیکی کورت ئهوه دهربخات كه ئهمرۆ فیربوون . یان کومهلهکه بکه به دوو یان سی کومهل و نوژیك بکهن رهنگدانهوهی ئهوه بیته كه ئهمرۆ فیربوون .

۶	ئهرکی مالهوه (دوو خولهك) بۆ وانهی داهاتوو

رابهري کومهلهکه . ئهرکی داهاتوو بده به ئهندامانی کومهلهکهت به شیوهی نوسراو ، یان داوایان لی بکه له پهراوهکانیادا بینوسن .
۱- بهلین . بهلیندان به راهینانی قوتابیهکانی خوداوهند و بونیادنانی کلئسای مهسيح .

۲- وتاری ئاموژگاری یان فییرکردن ، یان وانه دابهشکردن (لهگهله کهسیکی تر یان لهگهله کومهلیکدا) فییرکردنی پهيوهست به ههینی مهزن ئهوهی یادی مردنی عيسای مهسيحی تیادا دهکینهوه .

۳- خهلوتهی رۆحی . چیژ وهر بگره له خهلوتهی رۆحی لهگهله خودا و ههموو رۆژیك هاوکاری وهر بگره له نیوهی بهشیك له ئینجیلی

مەرقۇس ۱۱ : ۲۰ - ۱۴ : ۷۲ . باشتىرىن شىۋازى راست بەكار بەينە و
تېبىنەكانت بنوسەو .

۴- لەبەر كىردن : باوەر : رۇما ۴ : ۲۰ - ۲۱ . رۇژانە بەو ۵ ئايەتاندەدا
بچۆر موە كە لەبەرت كىردوون .

۵- وانەى كىتېبى پىرۆز . وانەى داھاتووى كىتېبى پىرۆز ئامادە بكە لە
مالەوہ : يۇحنا ۱ : ۱ - ۱۸ . ئەو پىنج رىگەيەى لىكۆلنەوہى كىتېبى
پىرۆز بەكار بەينە . تېبىنەكانت بنوسەوہ .

۶- نويز . نويز بكە بو كەسىكى ديارىكراو يان شتىكى ديارىكراو لەم
هەفتەيەداو تەماشىا بكە خودا چى دەكات (زەبور ۵ : ۳) .

۷- تېبىنەكانت بنوسە سەبارەت بە بونىادنانى كلىساي مەسىح .
هەر وەھا ئەو تېبىنەكانە بنوسەوہ كە پەيوەندىان بە كاتى خەلوەنت
لەگەل خودا و ئايەتەكانى لەبەر كىردن و فىر كىردن و ئامادەكارى
يەوہ .